

โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม
Innovative Leadership Development Program for School
Administrators under The Secondary Educational Service Area
Office Maha Sarakham

ลภัสรดา ภาราสิริสกุล^{1*} และชยาگانต์ เรืองสุวรรณ²
Lapasrada Parasirisakul^{1*} and Chayakan Ruangsuwan²

Received : April 12, 2023; Revised : May 2, 2023; Accepted : May 3, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) สร้างโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 317 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกนและการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน เครื่องมือ คือแบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.80-1.00 ค่าอำนาจจำแนกสภาพปัจจุบัน 0.42-0.82 สภาพที่พึงประสงค์ 0.40-0.90 และค่าความเชื่อมั่น 0.96 ระยะที่ 2 สร้างโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 สร้างโปรแกรม โดยการสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ขั้นตอนที่ 2 ประเมินโปรแกรม

¹⁻²หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม; Master of Education students, Educational Management, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : 648210200308@rmu.ac.th

Citation : Parasirisakul, L. and Ruangsuwan, C. (2023). Innovative Leadership Development Program for School Administrators under The Secondary Educational Service Area Office Maha Sarakham. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(2) : 257-270; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.xx>

ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือ คือ แบบประเมิน สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม รองลงมา ได้แก่ การสร้างบรรยากาศในองค์กรเชิงนวัตกรรม วิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม และการทำงานเป็นทีม ตามลำดับ 2) โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มี 12 แนวทาง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 2.1) หลักการและเหตุผล 2.2) วัตถุประสงค์ 2.3) เนื้อหาสาระ มี 4 หน่วย ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม 3 แนวทาง การสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม 3 แนวทาง วิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม 2 แนวทาง และการทำงานเป็นทีม 3 แนวทาง 2.4) กิจกรรมการพัฒนา มี 3 วิธี ได้แก่ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน และการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง 2.5) การวัดและประเมินผล และผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ (Keywords) : ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, โปรแกรมการพัฒนา, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The research objectives were 1) to study the current conditions, desirable conditions, and priority needs index of Innovative Leadership for school administrators and 2) to create innovative leadership development program for school administrators. The research is divided into 2 phases: Phase 1 to Study of current conditions, desirable conditions and priority needs index. The sample group consisted of 317 school administrators and teachers selected through the proportional stratified random sampling. The research tool was a questionnaire. The Index of item objective congruence from 0.80-1.00, the discrimination power of the current conditions from 0.42–0.82, desirable conditions 0.40–0.90, and the reliability was 0.96. Phase 2 to create innovative leadership development program for school administrators. First step create program by interviewing the target group was 9 experts. The research tool was interview forms, data analysis by descriptive analysis, second step valuate the program the target group was 7 assessors, the research

Citation : ลภัสรดา ภาวาสิริสกุล และชยาภานต์ เรืองสุวรรณ. (2566). โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(2) : 257-270; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisrru.2023.xx>

tool was assessment form, the statistics are arithmetic mean and standard deviation.

The findings were as follows: 1) The current condition was overall at the high level. The desirable condition was overall at the highest level. The priority needs index of Innovative Leadership of school administrators which ordered of the Innovative creativity, Creating an innovative organization, Innovative perspectives, and teamwork. 2) Innovative leadership development program has 12 approaches, consisting of 5 components: 2.1) principles and reasons, 2.2) objectives, 2.3) content consists of 4 unit including Innovative creativity 4 guidelines, creating an innovative organization 3 guidelines, Innovative perspectives 3 guidelines and Teamwork 2 guidelines, 2.4) development activities consists of 3 activities including training, site visit and learn by experience, and 2.5) measurement and evaluation. The results of the suitability and feasibility assessment by the experts was at the highest level.

Keywords : Leadership, Innovative Leadership, Development Program, School Administrator

บทนำ (Introduction)

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยเปลี่ยนการขับเคลื่อนประเทศไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้มุ่งเน้นให้มีการพัฒนานวัตกรรม เพื่อยกระดับศักยภาพของประเทศ โดยการกำหนดวาระการวิจัยแห่งชาติให้มีจุดเน้นที่ชัดเจน และสอดคล้องกับสาขาเป้าหมายการพัฒนาประเทศ และใช้กลยุทธ์ด้านนวัตกรรมบูรณาการวิจัยและพัฒนาไปกับการนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนานวัตกรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) รัฐบาลได้กำหนดวิสัยทัศน์เชิงนโยบายประเทศไทย 4.0 ซึ่งเป็นโมเดลการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรมเพื่อพัฒนาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นความมุ่งมั่นที่ต้องการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อันส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ดังนั้นการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปให้เป็น “การศึกษา 4.0 : ผู้เรียนสร้างนวัตกรรมได้” ก่อให้เกิดการขับเคลื่อนครอบคลุมในทุกบริบท นำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในสังคมอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการผลิตและพัฒนากำลังคน พัฒนาการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีด

Citation : Parasirisakul, L. and Ruangsuan, C. (2023). Innovative Leadership Development Program for School

Administrators under The Secondary Educational Service Area Office Maha Sarakham. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(2) : 257-270; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.xx>

ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) โดยเป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรม ทั้งนวัตกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียน นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครู และการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา

ยุคปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำที่เหมาะสมและเป็นมืออาชีพ มีความสามารถในการโน้มน้าว จูงใจและกระตุ้นบุคลากรด้วยวิธีการที่หลากหลาย มุ่งให้บุคลากรเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพื่อการขับเคลื่อนให้บุคลากรสร้างนวัตกรรมและการให้บริการอย่างสร้างสรรค์ (กุลชลี จงเจริญ, 2562) จึงจะนำสถานศึกษาบรรลุความสำเร็จตามภารกิจและเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ ซึ่งต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ภาวะผู้นำ ตลอดจนนำแนวทางและหลักการบริหารมาใช้รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อม ผู้บริหารในอนาคตจึงต้องมีคุณสมบัติที่เป็นผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (กนกอร สมปราชญ์, 2560 : 51-66) การสร้างนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในองค์กรเป็นบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งของผู้บริหารยุคใหม่ และภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความสำคัญต่อการบริหารงานขององค์กร Loader (2016) กล่าวว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะสามารถกำหนดทิศทางขององค์กรอย่างมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม เพื่อการได้เปรียบในเชิงของการแข่งขัน บุคลากรในองค์กรจะได้รับการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน สามารถมองเห็นเป้าหมายในเชิงสร้างสรรค์ สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการสร้างนวัตกรรมได้ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม การมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม การแสดงบทบาทหน้าที่ และการมีบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม (ฐิตินันท์ นันทะศร, 2563 : 11-20) ผู้บริหารในปัจจุบันจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำควบคู่ไปกับการบริหารงาน โดยเฉพาะการบริหารองค์กรภายใต้ภาวะสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยเฉพาะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีแนวนโยบายในด้านของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยมีจุดเน้นด้านคุณภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม, 2564) คือ 1. สถานศึกษาบริหารจัดการตามหลักศาสตร์พระราชาลัทธิธรรมาภิบาล สู่การเป็น 1 โรงเรียน 1 นวัตกรรม 1 อาชีพ โดยส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีนวัตกรรมทางการบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพชีวิต 2. มีระบบการบริหารจัดการโดยใช้นวัตกรรม และ

Citation : ลภัสรา ภาราสิริสกุล และชยาภานต์ เรืองสุวรรณ. (2566). โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(2) : 257-270; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisru.2023.xx>

เทคโนโลยีดิจิทัล เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน 3. มีนวัตกรรม
การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เป็นต้นแบบ 4. มีนวัตกรรมการบริหารจัดการที่หลากหลายรูปแบบ
จะเห็นได้ว่าจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามให้ความสำคัญกับการ
นำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อยกระดับให้มีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น กล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำเชิง
นวัตกรรมมีความสำคัญยิ่งต่อการบริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาโปรแกรมการพัฒนา
ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
มหาสารคาม เพื่อนำผลจากการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนพัฒนาองค์กร
สามารถใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิง
นวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม
2. เพื่อสร้างโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยเป็นการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ระยะ

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของ
ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
มหาสารคาม

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,742 คน ได้แก่ ผู้บริหาร
สถานศึกษา จำนวน 69 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,673 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2565 จำนวน 317 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน และครูผู้สอน จำนวน 304 คน ซึ่งได้จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการแบ่งกลุ่ม แบบสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือ คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำ เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.80-1.00 ค่าอำนาจจำแนก 0.40-0.90 และค่าความเชื่อมั่น 0.96 โดยมีคำถามครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 4 องค์ประกอบ รวม 30 ข้อ ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม 8 ข้อ 2) ด้านความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม 8 ข้อ 3) ด้านการทำงานเป็นทีม 7 ข้อ และ 4) ด้านการสร้างบรรยากาศในองค์กรเชิงนวัตกรรม 7 ข้อ

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น จากนั้นส่งแบบสอบถามถึง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 317 คน ได้รับกลับคืนมาจำนวน 303 คน คิดเป็นร้อยละ 95.58

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1.4.1 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิง นวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดย หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

1.4.2 วิเคราะห์ข้อมูลแล้วจัดค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยวิธี Priority Needs Index (PNI_{modified}) (สุวิมล ว่องวานิช, 2558 : 279)

ระยะที่ 2 สร้างโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นตอนที่ 1 สร้างโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา จากการศึกษาสถานศึกษาที่มีการบริหารจัดการเป็นเลิศ (Best practice)

2.1.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ สถานศึกษาที่ได้รับรางวัลทรงคุณค่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBEC AWARDS) โดยเลือกแบบเจาะจง ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน จาก 3 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ 2) โรงเรียนเมืองกาฬสินธุ์ และ 3) โรงเรียนมัธยมยางสีสุราช โดยแต่ละโรงเรียนผู้วิจัยสัมภาษณ์โรงเรียนละ 3 คน รวม 9 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการ 1 คน รองผู้อำนวยการ 1 คน และหัวหน้าฝ่ายวิชาการ 1 คน

2.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์โปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ร่างประเด็นสัมภาษณ์โดยอ้างอิงข้อมูลจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากระยะที่ 1

2.1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และสรุปตามประเด็นการสัมภาษณ์ เพื่อดำเนินการยกร่างโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

2.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลบันทึกการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์หาโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

2.2 ขั้นตอนที่ 2 การประเมินโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

2.2.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยเลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 3 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน

2.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือ คือ แบบประเมินโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน รวบรวมข้อมูลจากแบบประเมิน และสรุปตามประเด็นการประเมิน เพื่อวิเคราะห์ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

2.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรมการพัฒนาภาวะ ผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิง นวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ตารางที่ 1 ตารางแจกแจงความถี่และค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ขนาดสถานศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง (คน)			ผู้ตอบแบบสอบถาม (คน)			
	ผู้บริหาร สถานศึกษา	ครูผู้สอน	รวม	ผู้บริหาร สถานศึกษา	ครูผู้สอน	รวม	ร้อยละ
1. ขนาดเล็ก	5	68	73	5	66	71	22.40
2. ขนาดกลาง	2	32	34	2	29	31	9.78
3. ขนาดใหญ่	3	82	85	3	81	84	26.50
4. ขนาดใหญ่พิเศษ	3	122	125	3	114	117	36.90
รวม	13	304	317	13	290	303	95.58

จากตารางที่ 1 การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม พบว่า ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 317 คน และได้รับจาก แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 303 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.58

Citation : ลภัสรา ภาวสิริสกุล และชยาภรณ์ เรืองสุวรรณ. (2566). โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม. วารสารการบริหารการปกครองและ นวัตกรรมท้องถิ่น. 7(2) : 257-270; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.xx>

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีสำคัญของความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาวะผู้นำเชิง นวัตกรรม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	อันดับ
	$\bar{X}$	S	แปลผล	$\bar{X}$	S	แปลผล		
1) ด้านวิสัยทัศน์ เชิงนวัตกรรม	3.52	0.47	มาก	4.80	0.16	มากที่สุด	0.36	3
2) ด้านความคิด สร้างสรรค์เชิง นวัตกรรม	3.47	0.45	ปานกลาง	4.82	0.15	มากที่สุด	0.39	1
3) ด้านการทำงาน เป็นทีม	3.55	0.48	มาก	4.79	0.19	มากที่สุด	0.35	4
4) ด้านการสร้าง บรรยากาศในองค์กร เชิงนวัตกรรม	3.48	0.46	ปานกลาง	4.77	0.18	มากที่สุด	0.37	2
เฉลี่ยโดยรวม	3.51	0.47	มาก	4.80	0.17	มากที่สุด	0.37	

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า

สภาพปัจจุบันโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$; $S = 0.47$) โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดถึงต่ำสุด ดังนี้ 1) ด้านการทำงานเป็นทีม 2) ด้านวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม 3) ด้านการสร้างบรรยากาศในองค์กรเชิงนวัตกรรม และ 4) ด้านความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม

สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$; $S = 0.17$) โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดถึงต่ำสุด ดังนี้ 1) ด้านความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม 2) ด้านวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม 3) ด้านการทำงานเป็นทีม และ 4) ด้านการสร้างบรรยากาศในองค์กรเชิงนวัตกรรม

ความต้องการจำเป็นโดยรวมมีค่าดัชนีสำคัญของความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.37 เรียงลำดับจากสูงสุดถึงต่ำสุด ดังนี้ 1) ด้านความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม 2) ด้านการสร้างบรรยากาศในองค์กรเชิงนวัตกรรม 3) ด้านวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม และ 4) ด้านการทำงานเป็นทีม

ผลการวิจัย ระยะที่ 2 ผลการสร้างโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยได้ 4 องค์ประกอบ รวม 12 แนวทาง ดังนี้

1) ด้านความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม 4 แนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาควร 1.1) วิเคราะห์โดยใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อหาจุดเด่น จุดด้อยในการพัฒนา 1.2) จัดลำดับความสำคัญและตั้งเป้าหมายร่วมกันกับทีมงาน 1.3) มีรูปแบบการบริหารที่หลากหลาย 1.4) มีหน้าที่ในการขับเคลื่อนองค์กร อำนวยความสะดวก วิเคราะห์ความเสี่ยง และตัดสินใจอย่างเหมาะสม

2) ด้านการสร้างบรรยากาศในองค์กรเชิงนวัตกรรม 3 แนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาควร 2.1) จัดเตรียมสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนโดยส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีนวัตกรรมย่อยของตนเอง 2.2) สร้างวัฒนธรรมองค์กรโดยจัดกิจกรรมชมเชยการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อขับเคลื่อนองค์กร 2.3) ประชุมทีมงานในองค์กรอย่างสม่ำเสมอ

3) ด้านวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม 3 แนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาควร 3.1) กำหนดเป้าหมายขององค์กรให้ชัดเจนนำไปสู่การปฏิบัติได้ โดยมีหลักการ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพ ด้านคุณประโยชน์ และด้านความคิดสร้างสรรค์ 3.2) มีกระบวนการสร้าง ใช้และสะท้อนผลปัญหาอุปสรรคของการใช้นวัตกรรม 3.3) ยึดหลักการครองตน ครองคน ครองงาน

4) ด้านการทำงานเป็นทีม 2 แนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาควร 4.1) บริหารโดยยึดหลักการบริหารเชิงมนุษยสัมพันธ์ 4.2) ส่งเสริมให้บุคลากรได้มีกิจกรรมร่วมกัน

โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาสาระ มี 4 หน่วย ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม การสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม วิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม และการทำงานเป็นทีม 4) กิจกรรมการพัฒนา มี 3 วิธี ได้แก่ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน และการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง 5) การวัดและประเมินผล และผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

Citation : ลภัสรา ภาวสิริสกุล และชยาภรณ์ เรืองสุวรรณ. (2566). โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(2) : 257-270; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisrru.2023.xx>

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่า

สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามมีความเป็นผู้นำ สามารถวางแผน กำหนดทิศทางอนาคตขององค์กรได้เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ มีรูปแบบการทำงานที่ยืดหยุ่น สามารถเลือกบุคลากรได้เหมาะสมกับงาน ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของจิระศักดิ์ นามวงษ์ (2563 : 338-352) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเห็นความสำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม คาดหวังให้ผู้บริหารสถานศึกษา มีการกำหนดวิสัยทัศน์องค์กรเชิงนวัตกรรมที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสาคร น้อมระวี (2565 : 20-33) ได้ศึกษาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่าสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ด้านความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเห็นความสำคัญของการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในการนำนวัตกรรมมาปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีรูปแบบการทำงานที่หลากหลาย มีความกล้าคิดกล้าทำเป็นผู้นำด้านการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ailin and Lindgren (2008) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำด้าน

นวัตกรรมที่สนับสนุนให้องค์กรมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำด้านนวัตกรรมเป็นกลไกที่สำคัญที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ

โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จัดทำขึ้นตามหลักวิชาการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่รวบรวมเนื้อหาทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติตามแนวทางที่มุ่งบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายในแต่ละขั้นตอนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของกนกพิชญ์ สรรพศรี (2565 : 27-38) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินโปรแกรมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยครั้งนี้ด้านการงานเป็นทีมมีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการสร้างนวัตกรรมเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน

1.2 ผลการวิจัยครั้งนี้สภาพที่พึงประสงค์ด้านความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีรูปแบบการทำงานที่ยืดหยุ่นและหลากหลาย ไม่ยึดติดกับวิธีการทำงานรูปแบบเดิม

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านความคิดสร้างสรรค์

2.2 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม

เอกสารอ้างอิง (References)

กนกพิชญ์ สรรพศรี. (2565). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต

1. วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์. 6(1) : 27-38.

Citation : ลภัสรา ภาวสิริสกุล และชยาภรณ์ เรืองสุวรรณ. (2566). โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(2) : 257-270; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.xx>

- กนกอร สมปราษฎ์. (2560). ภาวะผู้นำและภาวะผู้นำการเรียนรู้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา. **วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์**. 12(34) : 51-66.
- กุลชลี จงเจริญ. (2562). **ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จิระศักดิ์ นามวงษ์. (2563). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. **วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม**. 7(6) : 338-352.
- ฐิตินันท์ นันทะสร. (2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**. 17(79) : 11-20.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน.
- สาคร น้อมระวี. (2565). โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. **วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม**. 9(1) : 20-33.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม. (2564). **นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ปี 2564**. มหาสารคาม : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). **สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุวัฒน์ ว่องวาณิช. (2558). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Ailin, M. and P. Lindgren. (2008). Innovation Leadership in Danish SMEs. In Management of Innovation and Technology, ICMIT 2008. 4th IEEE International Conference. 21-24, 98-103, September.
- Loader, A. (2016). **Why should you show innovative leadership?**. [Online]. Available : <https://blog.castle.co/innovative-leadership>. 2 may 2022.

Citation : ลภัสรดา ภาราสิริสกุล และชยาภานต์ เรืองสุวรรณ. (2566). โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม. วารสารการบริหารการปกครองและ
นวัตกรรมท้องถิ่น. 7(2) : 257-270; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.xx>